

פרשת ויקרא תשע"ו

הרב ארי דוד קאהן

Adk1010@gmail.com

1. ויקרא פרק א,

(א) ויקרא אל-משה ונדבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם פיי-יקריב מכם קרבן לה' מן-הבהמה מן-הבקר ומן-הצאן תקריבו את-קרבנכם: (ג) אם-עלה קרבנו מן-הבקר זכר תמים יקריבנו אל-פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד יקריב אתו לרצנו לפני ה': (ד) וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: .. (ט) וקרבן וקרעיו ירחץ במים והקטיר הפקח את-הכל המזבחה עלה אישה ריח-ניחוח לה': ס (י) ואם-מן-הצאן קרבנו מן-הפשאים או מן-העזים לעלה זכר תמים יקריבנו: ... (יג) ... עלה הוא אישה ריח ניחוח לה': פ (יד) ואם מן-העוף עלה קרבנו לה'... (יז) ושפע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הפקח המזבחה על-העצים אשר על-האש עלה הוא אישה ריח ניחוח לה': ס

2. ויקרא פרק ב,

(א) ונפש פיי-תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויצק עליה לשמן ונתנו עליה לבנה: (ב) והביאה אל-בני אהרן הפקחים וקמץ משם מלא קמצו מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה והקטיר הפקח את-אזפרתה המזבחה אישה ריח ניחוח לה':... (ז) ואם-מנחת מרחשת קרבנו סלת בשמן תעשה: (ח) והבאת את-המנחה אשר יעשה מאלה לה' והקריבה אל-הפקח והגישה אל-המזבח: (ט) והרים הפקח מן-המנחה את-אזפרתה והקטיר המזבחה אישה ריח ניחוח לה':

3. שמות פרק כט,

(א) וזה הדבר אשר-תעשה להם לקדש אתם לכהן לי לקח פר אחד בן-בקר ואילם שנים תמימם: (ב) ולקחם מצות וחקל מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן סלת חטים תעשה אתם: ... (ד) ואת-בשר הפל ואת-ערו ואת-פרשו תשרף באש מחוץ למחנה חטאת הוא: (טו) ואת-האיל האחד תקח וסמכו אהרן ובניו את-ידיהם על-ראש האיל: (טז) ושחטת את-האיל ולקחת את-דמו וזרקת על-המזבח סביב: (יז) ואת-האיל תנתח לנתחיו ורחצת קרבן וקרעיו ונתת על-נתחיו ועל-ראשו: (יח) והקטרת את-כלי-האיל המזבחה עלה הוא לה' ריח ניחוח אישה לה' הוא:

4. בראשית פרק ה, כ-כב

(כ) ויבן נח מזבח לה' וילחח מכלו הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח: (כא) ויבן ה' את-ריח הניחוח ויאמר ה' אל-לבו לא-אסף לקלל עוד את-האדמה בעבור האדם פיי יצר לב האדם רע מנעריו ולא-אסף עוד להפכות את-כלי-חיי באשר עשיתי:

5. בראשית פרק ד, ג-ה

(ג) ויהי מקץ ימים ויבא לזן מפרי האדמה מנחה לה': (ד) והכל הביא גסה הוא מבכרות צאנו ומחלבתו וישע ה' אל-הכל ואל-מנחתו: (ה) ואל-קנו ואל-מנחתו לא ישעה ויחר לקנו מאד ויפלו פגיו:

6. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב:ו

וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, נתפייס ממנו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, לא נתפייס ממנו,

7. רמב"ן ויקרא פרק א:ט

והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם אישה ריח ניחוח לה'. ואמר הרב במורה הנבוכים (ג מ') כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, ... והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה,

יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח:... והנה ניחוח מן נחת רוח אליהו על אלישע ^(מ"ב ב טו). ותנח עליהם הרוח ^(במדבר יא כו). וכל קרבן לשון קריבה ואחדות. ולכך אמר ועולה לא העלו בקדש לאלהי ישראל, כי העולה בקדש תהיה לאלהי ישראל. והמלאך למד למנוח ענין הקרבנות אמר אם תעצרני לא אוכל בלחמך ^(שופטים יג טז). שאם יעשה לו לחם לא יקבל ממנו כי הוא פגול וזבח תועבה לשם, אבל אם תעשה עולה לה' לבדו תעלנה, ותהיה לרצון על אשה ה', ואז עלה בלהב המזבח. והנה הענין מפורש ומבואר, וה' הטוב יכפר בעד:

8. ספרי במדבר פרשת שלח פסקא קז

תקריב ריח ניחוח לה', נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני:

9. רש"י ויקרא פרק א:ט

ניחוח - נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

10. תהלים פרק מ, ז

(ז) זָבַח וּמִנְחָהוּ לְאֵל־חַפְצֹתָ אֲזַנִּים פְּרִיֹתָ לִי עוֹלָה וְחֻטְאָה לֹא שְׁאַלְתָּ:

11. רש"י תהלים פרק מ:ז

זבח ומנחה לא חפצת - ביום מתן תורה כענין שנאמר ועתה אם תשמע בקול ה' וגו' ^(שמות י"ט), וכן ^(בירמיה ז) הוא אומר פִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים וְגו' עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה או זבח כי יקרב מכם אמרתי ולא הזקקתי חובה להכביד עליה' תמידין ומוספין אינם אלא נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני ודבר מועט (סא"א):

12. ירמיהו פרק ז, כא-כג

(כא) כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סֶפֶו עַל־זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר: (כב) כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזִבְחָה: (כג) כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אֹתְכֶם לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעַם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־הַדְרֹךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

13. צרור המור על ויקרא פרק א פסוק ב

...ולכן התחיל בפרשת הקרבנות. אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. הקרבן הנבחר הוא מכם. כשאדם מתענה ומקריב חלבו ודמו וממעט אותו. ומקריב עצמו על גבי המזבח. לפי שהוא דומה לקרבן המזבח. כאומרו להקריב לי חלב ודם. בענין שבזה הסניגור והקטיגור נקרבים ונאחזים זה בזה. ומדת הרחמים גוברת על מדת הדין. ואף על פי שנקרא קץ כל בשר ודרכו לכלות כל בשר. בקרבן הבשר והדם נעשה סניגור. עד שעולה ריח הקרבן לריח ניחוח לה'. ואמרו נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני. באופן שמדת הדין של אש הגדולה חוזר לרוח. וזה דבר גדול היות האדם בעל בשר וכובש ושולט באש הקשה עד שמחזירו לרוח. וכמו שאמר אותו חכם במאמר נורא בי עמרם. ... וכבר פירשתי זה בפסוק לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר עיין זה שם. זהו מה שראיתי ובינתי בספרים בטעם הקרבן האמיתי. והם דברים נסתרים שהם כבשונו של עולם. ואני ביררתים וצרפתים בכל יכלתי. לכסות טפה ולגלות טפחיים למען ירוץ קורא בו. ואיני רוצה להאריך בפרטי הפרשה כי כבר רמזתי למעלה...

14. עין יעקב על מסכת קידושין דף פא/א

הַנֶּהָר שְׂבוּיֵיתָא דְאֶתְאָן לְנִהְרֵדְעָא, אֶסְקִינְהוּ לְבִי רַב עֲמָרָם חֲסִידָא, אָמַר, שְׁקוּלוּ דְרָגָא מִקְמִינְהוּ. בְּהִדִּי דְקָא חֲלָפָה חֲדָא מִינְיָהוּ, נָפַל נְהוּרָא בְּאִפּוּמָא. שְׁקָלִיה רַב עֲמָרָם לְדְרָגָא, דְלֹא הוּוּ זְכָלִין בִּי עֲשָׂרָה לְמִידְלִיָּה - דְלִיָּה לְחוּדִיָּה. סָלִיק וְאָזִיל. כִּי מָטָא לְפִלְגָא דְדְרָגָא, אִפְשָׁח, רָמָא קָלָא, "נְהוּרָא בִּי עֲמָרָם". אֶתּוּ רַבְנָן, אָמְרוּ לִיָּה, כְּסִיפְתִּינָן. אָמַר לְהוּ, מוּטֵב תְּכַסְפוּ בִּי עֲמָרָם בְּעֵלְמָא

הָדִין, וְלֹא תִפְסְפוּ מִיָּנִיהַ לְעֲלֹמָא דְאַתִּי. אֲשַׁבְּעִיהָ דִּינְפִק, נְפִק מִיָּנִיהַ פִּי עֲמוּדָא דְנוֹרָא. אָמַר לִיהּ, קְזִיַת - דְאַתָּ, נוֹרָא', וְאַנָּא, בְּשָׂרָא', וְאַנָּא עֲדִיפְנָא מִיָּנִיהַ:

15. רש"י קידושין דף פא/א

אמר נורא בי עמרם - הזעיק בני השכונה ליאסף ולבא לכבות הדליקה כדי שיחדל מיצרו שיתבייש מהן: **אתו רבנן** - שהיו סבורים שהיה שם דליקה: **אשבעיה** - רב עמרם ליצר הרע שיצא ממנו

16. צרור המור על בראשית פרק ו פסוק ג

או יאמר לא ידון רוחי באדם לעולם על מלחמת הנפש עם הגוף. כי רוח בני האדם ונפשם לוחמת עם הגוף להחזירו למוטב, כאומרם (מיכה ז, ט) אויבי איש אנשי ביתו. ולכן אמר איני רוצה להטריח לרוחי שהיא רוח האדם שיהיו לוחמים זמן רב. וזהו לא ידון רוחי, לא יתקוטט או לא יעמוד רוחי באדם לעולם ביאת המלחמה. בשגם הוא בשר, ואף שהוא לוחם עם בשר מאוס, ואין מתקנאים ואין לוחמים אלא גבור בגבור. ולכן התיקון לזה הוא, שאחר שזאת המלחמה היא מוכרחת שלא תהיה זמן רב אלא והיו ימיו ק"כ שנה: או יאמר בשגם הוא בשר, אין ראוי לי שיעמוד זמן רב רוחי שנתתי באדם בזאת הקטטה לפי שאפשר שבאורך הזמן שזהו לעולם, רוח בני האדם העולה למעלה ישוב לרדת למטה לארץ ורוח החיים ישוב לבשר. וזהו בשגם הוא בשר כי ברבוי הזמן הוא נהפך לבשר, כי גם הוא מרבה על לעולם, כענין שברבוי הזמן ישוב הרוח בשר. וזה יקרה ברשעים שברשעתם נוצחים נפשם ורוחם עד שאובדים נפשם כגופם, כאומרם הכרת תכרת הנפש היא (במדבר טו, לא) לפי שיש להם כח לחזור רוחם ונפשם בשר טמא.

17. אבן עזרא בראשית פרק ח:כא

וחלילה חלילה להיות השם מריח, ולא אוכל, כי כן כתוב אשר חלב זבחימו יאכלו (דבר' לב, לח), רק הטעם שקבל העולה, וישרה לפניו, כאדם שמריח ריח טוב והוא ערב. הניחות מלשון מנוחה, והחי"ת כפול כהכפל פ"א ונאפופיה (הושע ב, ד). והטעם שהניח הריח מהזעף או שיניח כח עליון. אל לבו כמו עם לבו, ואחר כן גילה סודו לנח כי נביא היה. וטעם לא אוסיף עוד לקלל כאשר קללה ע"י אדם כי כן כתוב ארורה האדמה (ברא' ג, ט). יצר היא התולדה אשר נוצרה לו. ולא אוסיף עוד על המבול.

18. אבן עזרא בראשית שיטה אחרת - פירוש פרק ח

כא) וטעם הניחות - שהניח הכעס והנה בזכות נח סרה הקללה מהאדמה.

19. אבן עזרא שמות פרק כט

ניחות כפל החי"ת. והמבין סוד נשמת האדם יבין זה.

20. רבי יוסף בכור שור על במדבר פרק ה פסוק טו

והביא האיש את אשתו אל הכהן. לבדקה אם נטמאה אם לא נטמאה, וזאת הבדיקה נקראת יואיש"י. מזכרת עון. שאר מנחות באות לכפר, כגון מנחת דחטא ומנחת נדבה שמן ולבונה, כדי שיהא בה ריח ניחות, ועושין אותה מסולת חיטין שתבא לרצון, אבל זאת אינה באה אלא לבדוק ולגלגל עון, ואמרו רבותינו שלא יהא קרבנה מהודר, לפי שהיא עשתה מעשה בהמה שאינה מקפדת על עצמה, תהא קרבנה מאכל בהמה. ולפי הפשט נראה - לפיכך מביאה שעורים שהשעורים לשון פקידה, דמתרגמינן "פוקד" - מסער. וזאת המנחה פוקדת עונה, ולא יהיה בה ריח ניחות. ולפי שהקב"ה ארך אפים הוזקקה להביא דבר שאינו ראוי אפילו להדיוט, כלומר - לא דיה שחטאה, אלא שהביאה דבר שאינו הגון, ומתוך כך יפקוד עונה אם עותה, ובודקה

במים ובעפר, שהמים דבר חי, והוא סימן לחיים אם לא פשעה, והעפר סימן למיתה, שאם פשעה תחזור לעפרה. ומדרש אגדה - שברייתה מן המים ומן העפר:

21. שמות פרק לד, ו

(ו) ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום ורחמי ארץ אפים ורב־תקד וְאָמַת:

22. רש"י שמות פרשת כי תשא פרק לד פסוק ו

ארץ אפים - מאריך אפו ואינו ממהר ליפרע, שמא יעשה תשובה:

23. אבן עזרא - הפירוש הקצר שמות פרשת כי תשא פרק לד פסוק ו

ארץ אפים - בעבור הראות הקצף בנחירים אמר הכתוב תְּרֵה אֶפֶי בְּךָ (איוב מב, ז). ועל דרך משל, מי שיהיו נחיריו ארוכים לא יקצוף מהרה. וזה טעם ארץ אפים. וזה הפך, קצר־אפים יעשה אגלת (משלי יד, ז).

24. זוהר מנוקד חלק ב דף קכב/ב

חוטמא דמלפא קדישא, תקונא דפרצופא, פד מתפשטן גבורן, ומתאחדן פחדא, אינון חוטמא דמלפא קדישא. ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין. וכד דיניו מתערין, ונפקין מסטר־יהו, לא מתבסמן, אלא בתנא דמדבחה. וכדין כתיב, (בראשית ח) וַיִּרַח יי' אֶת רִיחַ הַנְּיִחוֹת. שאני חוטמא דעתיקא, דלא אצטרף, דחוטמא דעתיקא, ארץ אפים בכלא אקרי, וזהו נהירו דחכמתא סתימאה, אקרי חוטמא דיליה. והינו תהלה, דכתיב, (ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך. ועל דא אתער דוד מלפא, (תהלים קמה) תהלה לדוד וגו'.

25. מלכים ב פרק ב, ה-טז

(ח) ויקח אליהו את־אדרתו ויגלם ויבה את־המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בַּחֲרָה: (ט) ויהי כעברם ואלהיו אמר אל־אלישע שאל מה אעשה־לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי־נא פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחִי אֵלַי: ... (טו) ויראהו בגי־הנביאים אשר־בירחו מנגד ויאמרו נחה ריח אליהו על־אלישע ויבאו לקראתו וישתחוּ־לו ארצה: (טז) ויאמרו אליו הנה־נא יש־את־עבדיך חמשים אנשים בגי־חיל ילכו נא ויבקשו את־אדניך פִּן־נשאֹו ריח ה' וישלכּוּ בְּאֶחָד הַהָרִים אוּ בְּאַחַת הַגְּאֻזֹת ויאמר לא תשֶׁלְחוּ:

26. ספר ברית כהונת עולם - מאמר הסתר אסתר - פרק מ

ואמנם היה הצרה והנס הזה בשושן הבירה שהוא בחינת המלכות כשושנה בין החוחים כמו שכתב האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים שער הפורים פרק ו) שכן אסת"ר מספר שושנ"ה, וידוע (תיקוני זוהר הקדמה י') ... והנה שלשה שמות הללו גימטריא שוש"ן הביר"ה, בהיות בחינת המלכות בגלות ...

שגם זה נעדר ממנה בהיותה תחת אחשוורוש הרשע והוא טעם לדעת מה זה, ואמנם בחינת א"ל הוי"ה היא בסוד החט"ם שמשפטו להיות חסר ומספרו א"ל הוי"ה, והוא המבטל ומכניע חרון אף בסוד (דברים ל"ג י') ישימו קטורה באפך (ליקוטי תורה וזאת הברכה), וכבר נודע סוד ריח ניחוח על פי דברי האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים שער השבת פרק י"ז), ובהיות המן הרשע בחינת אף כנודע (פרק ל"ח) והיתה יניקתו משני אתון מ"ן דמנצפ"ף כמו שכתב האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים שער הפורים פרק ה') נודע מבעלי הדקדוק כי באותיות מ"ן צריך סיוע החטם לבטא בשפתים, והם אמנם

בחינת דיני אפים ונמתקו על ידי ריח ניחוח בבחינת מרדכי שהיה מר דרור, ובבחינת הדסה זו אסתר, ובהיות שבחדש אדר הוא הוא בחינת חוטמא דזעיר אנפין,

רצה אז המן הרשע לשלוט בו על ידי חרון אף ח"ו, ונהפוך הוא בבחינת ריח ניחוח מסוד שמן המשחה קדש וקטורת הסמים טהור דאיתקשו להדדי, ומלת ניחוח על הרוב חסר ו' כתיב בתורה, ובוזה יהיה מספר אש"ה ריח"ח ניח"ח להוי"ה כמספר שוש"ן, ... והוא סוד מלת אסת"ר עם הכולל, שגם היא בחינת ריח טוב בסוד הדסה שנקראת כן בפסוק (ישעיה נ"ה ג) יעלה הדס